

NORGES HØYESTERETT

Den 30. juni 2011 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Bårdsen og Bull i

HR-2011-01314-U, (sak nr. 2011/888), sivil sak, anke over dom:

A (advokat Vidar Strømme)

mot

Staten v/Universitetet i Oslo (Regjeringsadvokaten
v/advokat Elisabeth Stenwig)

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) A har erklært anke over Borgarting lagmannsretts dom 11. mars 2011 i sak nr. 10-069877ASD-BORG/01 mot staten v/Universitetet i Oslo.
- (2) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble avskjediget som professor i middelalderhistorie, etter 14 års tjeneste ved Universitetet i Oslo, fordi han grovt og gjentatt – og til tross for skriftlig advarsel – krenket sine tjenesteplikter, jf. tjenestemannsloven § 15 første ledd bokstav a.
- (3) Styret for Det humanistiske fakultet ved Universitetet i Oslo traff avskjedsvedtak 16. juni 2008. Vedtaket var enstemmig. Protokollen inneholder en omfattende saksfremstilling, og gir følgende oppsummering av grunnlaget for avskjed:

”Oppsummeringsvis dreier det seg om følgende forhold:

- Utilbørlig opptreden overfor ledelse, kolleger og eksterne sensorer ved brev av 24.02.07, 4.05.07, samt ovennevnte brev i perioden oktober 2007 til april 2008.
- Ordrenekt ved ikke å møte til innkalte møter med arbeidsgiver

Forholdene må vurderes som grove hver for seg og As opptreden inngår i et langvarig mønster som dekanen vurderer som grovt utilbørlig, ukollegial og illojal overfor arbeidsgiver. Som det fremgår ovenfor, er det i vurderingen av overtredelsenes grovhet særlig lagt vekt på følgende forhold:

- A har rettet sterkt nedsettende, krenkende og usaklige beskyldninger mot ledelse, kolleger og eksterne samarbeidspartnere. Både innhold og form er kvalifisert utilbørlig.

- Det dreier seg om langvarige og hyppige krenkelser
- Han har sendt sine skriv til en bred krets både internt og eksternt
- Hans virksomhet påfører det psykososiale arbeidsmiljøet ved IAKH betydelige belastninger
- Hans virksomhet er egnet til å undergrave instituttledelsens posisjon, forholdet til eksterne sensorer og universitetets omdømme
- Han fortsetter sin virksomhet til tross for sterke reaksjoner fra både ledelsen og kolleger. Det er gjentatte ganger gjort klart for ham at hans opptreden vurderes som uakseptabel og skadelig. Dette gjelder selv om kun perioden februar 2007 – april 2008 tas med i betraktning, men også tidligere forhold må tillegges vekt i skjerpene retning.
- Han nekter enhver dialog med arbeidsgiver om de skadelige virkningene hans virksomhet har for arbeidsmiljøet.”

- (4) Det drøftes dessuten om reaksjonen kunne begrenses til ordensstraff, som alternativ til avskjedigelse. Det gis i så måte uttrykk for følgende:

”Det foreligger en rekke skjerpene momenter som gjør det vanskelig å la A fortsette i sin stilling. Sakens forhistorie og As opptreden nå dette siste året viser at han ikke har vilje til å innrette seg i samsvar med arbeidsgivers forventninger og krav. Han viser ingen forståelse for at hans opptreden er skadelig for universitetets interesser, og da særlig det psykososiale arbeidsmiljøet ved IAKH.

Instituttledelsen ved IAKH har gitt klart uttrykk for at den anser A som en betydelig belastning for miljøet ved instituttet, og at den anser mulighetene for positiv endring i arbeidsmiljøet som liten så lenge han beholder sin stilling. For dekanen har dette vært et svært tungt argument i favør av avskjed. ...

På den annen side vil en avskjed utvilsomt ramme A svært hardt. Han er i dag 61 år gammel, og vil ikke ha noen sannsynlig utsikt til nytt, tilsvarende arbeid. I seg selv kan imidlertid ikke hensynet til A ha avgjørende vekt i en sak som dette. For dekanen er det avgjørende om man kan ha i alle fall et visst håp om at en ordensstraff vil kunne føre til endret atferd hos A. I den forbindelse nevnes at forrige gang det ble gitt en formell reaksjon etter tjenestemannsloven ligger så langt tilbake som i 1999. Dekanen har imidlertid ingen tro på at en ordensstraff vil ha ønsket virkning. A har gjennom lang tid vist at han ikke vil korrigere sin atferd og har avvist alle forsøk på dialog fra arbeidsgivers side. Det vises særlig til hans reaksjoner det siste året.”

- (5) Etter klage ble avskjedsvedtaket stadfestet av universitetsstyret. Styret fremhevet at A hadde kommet med grovt krenkende uttalelser om enkeltpersoner som var blitt distribuert til et stort antall personer, samt at han systematisk og gjennom mange år hadde unnlatt å stille i møter med ledelsen. Et mindretall på to av i alt elleve medlemmer mente at ordensstraff var tilstrekkelig.
- (6) A har i liten grad bestridt det faktiske grunnlaget for vedtaket om avskjed. Hans hovedinnvendinger er at han har handlet innenfor det yringsfriheten gir ham rett til, og at den uheldige utviklingen som har funnet sted over tid også må ses i lys av det han mener er kritikkverdige forhold hos arbeidsgiver.
- (7) Både tingretten og lagmannsretten har kommet til at det var grunnlag for avskjed.
- (8) Høyesteretts ankeutvalg understreker at yringsfriheten, slik denne blant annet kommer til uttrykk i Grunnloven § 100 første ledd og EMK artikkel 10 nr. 1, gir svært vide rammer for hva en vitenskapelig ansatt kan si om faglige og administrative spørsmål, selv om dette innebærer å tale ledelsen eller andre midt i mot. Den frie akademiske meningsutveksling er en grunnleggende verdi, og en forutsetning for at universiteter og høyskoler skal kunne fylle sin oppgave i et demokratisk samfunn. Det vises i denne forbindelse til EMDs dom 23. juni 2009 i saken Sorguc mot Tyrkia (17089/03) avsnitt 35, jf. avsnitt 21. Men også en vitenskapelig

medarbeider må ta et visst hensyn ved sin opptreden overfor kolleger og andre han kommer i kontakt med i sin stilling. Han må også ha arbeidsmiljøet for øye. I de mest graverende tilfeller vil yringsfriheten måtte vike også på en arena som dette, i den forstand at yringer som er utilbørlige på grunn av form, tid, forum, omfang eller skadevirkninger, kan danne grunnlag for avskjed. Den ansattes vilje til dialog med arbeidsgiveren for å få konflikter over på konstruktive spor, vil også utgjøre en del av bildet. Avveiningen må skje i tråd med Grunnloven § 100 andre og tredje ledd og EMK artikkel 10 nr. 2.

- (9) Mot denne bakgrunn, og med utgangspunkt i det faktiske grunnlaget for avskjeden som er beskrevet i avskjedsvedtaket, sammenholdt med de tidligere retters bevisbedømmelse, finner Høyesteretts ankeutvalg det enstemmig klart at As anke er uten utsikter til å kunne føre frem.
- (10) Slik saken da ligger an, tilsier heller ikke andre hensyn at det gis samtykke til at anken blir fremmet for Høyesterett, jf. tvisteloven § 30-4. Anken tillates derfor ikke fremmet.
- (11) Ankemotparten har påstått seg tilkjent sakskostnader med 9 600 kroner. Påstanden tas til følge.

S L U T N I N G :

Anken tillates ikke fremmet.

I sakskostnader for Høyesterett betaler A til staten v/Universitetet i Oslo
9 600 - nitusensekshundre - kroner innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av beslutningen.

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: